

5^η Συνεδρία επιμορφωτικής δράσης
«Ορόσημα της Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας»
Τετάρτη 9 Μαρτίου 2022
15:00- 17:00

Το «1922 μέσα από δύο αντιπολεμικά έργα
της ελληνικής πεζογραφίας».
Στρατής Δούκας, «Ιστορία ενός αιχμαλώτου» και
Ηλίας Βενέζης, «Το νούμερο 31328»

Μαρία Ευγενίου

2^η Διαφάνεια (PowerPoint)

Φωτογραφία της Σμύρνης πριν από την
Καταστροφή, από καρτ ποστάλ της εποχής
Στην Προκυμαία (Les Quais) συγκεντρωνόταν το μεγαλύτερο
μέρος της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της Σμύρνης.

I. 100 Χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή (3^η Διαφάνεια)

Χρονολόγιο Ιστορικής Περιόδου

1917: Η Ελλάδα παίρνει μέρος στον Α Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία)

1918: Οι δυνάμεις της Αντάντ καταλαμβάνουν την Κωνσταντινούπολη.

1919: Τα ελληνικά στρατεύματα αποβιβάζονται στη Σμύρνη.

1920: Υπογράφεται η Συνθήκη των Σεβρών στην ομώνυμη πόλη. Αποτέλεσε τη μεγαλύτερη διπλωματική επιτυχία της Ελλάδας. Ωστόσο, ήταν ιδιαίτερα εύθραυστη, όπως και οι διάσημες πορσελάνες της πόλης.

1920 (Νοέμβριος): Ο Ελευθέριος Βενιζέλος κάνει τις εκλογές. Επιστροφή του βασιλιά Κωνσταντίνου.

1921: Οι Γάλλοι και οι Ιταλοί αρχίζουν να αλλάζουν πολιτικές θέσεις. Μυστική Συμφωνία με τον Κεμάλ Ατατούρκ.

1922: Νίκη των Τούρκων στον Σαγγάριο ποταμό. Οι Έλληνες συντρίβονται. Οπισθοχώρηση του ελληνικού στρατού.

1922 (Αύγουστος-Σεπτέμβριος): Μικρασιατική Καταστροφή. Πυρπόληση Σμύρνης.

Συνοπτική Αποτίμηση: 700.000 νεκροί και 1.500.000 πρόσφυγες (Δημ. Φωτιάδης, «Ενθυμήματα», 1981).

1923: Υπογράφεται στη Λωζάνη η ομώνυμη συνθήκη. Αναγκαστική ανταλλαγή πληθυσμών.

Φωτογραφία της Σμύρνης μετά την καταστροφή.

(4^η Διαφάνεια)

Σχόλιο από το Λεύκωμα των Νέων για τις «Χαμένες Πατρίδες»: «Οι φλόγες μαζί με την όμορφη Πόλη αποτέφρωσαν και τα όνειρα του Ελληνισμού στη Μικρασιατική Γη».

II. Μικρασιατική Καταστροφή και Λογοτεχνία

(5^η Διαφάνεια)

➤ Αποτελέσσε πηγή έμπνευσης για τους Έλληνες Λογοτέχνες, ποιητές και πεζογράφους.

➤ Ενδεικτικά αναφέρονται οι:

Γιώργος Σεφέρης, «Μυθιστόρημα»

Κοσμάς Πολίτης, «Στου Χατζηφράγκου»

Διδώ Σωτηρίου, «Ματωμένα Χώματα»

Στρατής Δούκας, «Ιστορία ενός αιχμαλώτου»

Ηλίας Βενέζης, «Αιολική Γη, Το Νούμερο 31328», «Γαλήνη».

➤ Ιστορία και Λογοτεχνία

Ανάμεσα στους πρόσφυγες που ήρθαν στην Ελλάδα γλυτώνοντας τον θάνατο, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, εντάσσονται αρκετοί Λογοτέχνες, οι οποίοι βίωσαν τις κακουχίες και τα δεινά που ακολούθησαν την καταστροφή της Σμύρνης, ενώ στη συνέχεια διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη των Ελληνικών Γραμμάτων.

★Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στον Γιώργο Σεφέρη, ο οποίος ήρθε στην Αθήνα με την οικογένεια του μετά τους πρώτους διωγμούς που έλαβαν χώρα στη Σμύρνη το 1914, όταν ο ίδιος ήταν 14 ετών. Το έργο

του σημαδεύτηκε από τη Μικρασιατική Καταστροφή...

- Ομοίως, και το έργο των Στρατή Δούκα και Ηλία Βενέζη σημαδεύτηκε ανεξίτηλα από την καταστροφή της Σμύρνης και τις συνέπειες της...

Δύο αντιπολεμικά έργα των λογοτεχνών αυτών αποτελούν το αντικείμενο της σημερινής μας εισήγησης.

- Ο Στρατής Δούκας συμμετείχε ενεργά στις επιχειρήσεις του Α Παγκοσμίου Πολέμου και αργότερα του Μικρασιατικού μετώπου όπου και τραυματίστηκε.
- Ο Ηλίας Βενέζης σε ηλικία 18 χρονών οδηγήθηκε από τους Τούρκους στα κάτεργα της Ανατολής, στα «αμελέ ταμπουρού». Ήταν ένας από τους ελάχιστους επιζώντες. Στο έργο του «Το Νούμερο 31328» καταθέτει την προσωπική του μαρτυρία. Ο αριθμός αυτός ήταν η ταυτότητα του συγγραφέα κατά την περίοδο της αιχμαλωσίας του.

III. Στρατής Δούκας, «Ιστορία ενός αιχμαλώτου»

(6^η Διαφάνεια)

- Μοσχονήσια 1895- Αθήνα 1983.
(Φωτογραφία του συγγραφέα: Προσωπογραφία από τον φίλο του, Φώτη Κόντογλου, 1923)

Δημιουργός με ποικίλα ενδιαφέροντα. Το κορυφαίο δημιούργημά του είναι η «Ιστορία ενός αιχμαλώτου».(1^η έκδοση: 1929). Ασχολήθηκε και με τη ζωγραφική. Υπηρέτησε ως αξιωματικός κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο και στην Κατοχή. Την περίοδο της δικτατορίας διώχθηκε για τις δημοκρατικές πεποιθήσεις του.

- Η υπόθεση του έργου (7^η Διαφάνεια) αναφέρεται στην αιχμαλωσία, τις περιπέτειες και την τελική διάσωση ενός Έλληνα στρατιώτη, ο οποίος κατά την καταστροφή της Σμύρνης (1922) συνελήφθη και οδηγήθηκε στο εσωτερικό της Τουρκίας.

«Στην καταστροφή της Σμύρνης, βρέθηκα με τους γονιούς μου στο λιμάνι, στην Πούντα. Μέσα απ' τα χέρια τους με πήρανε. Κι έμεινα στην Τουρκία αιχμάλωτος>η αρχή του έργου».

Ο συγγραφέας παρουσιάζει σε α πρόσωπο την ιστορία ενός υπαρκτού προσώπου, του Νικόλα Κοζάκογλου, με τρόπο λιτό και συνάμα παραστατικό. Αποτυπώνονται τα δεινά, οι κακουχίες αλλά και το ψυχικό σθένος του ήρωα. Ο τελευταίος, προκειμένου να επιβιώσει, παριστάνει για μεγάλο χρονικό διάστημα τον Τούρκο βοσκό, με το όνομα «Μπεχτσέτ», εργαζόμενος σε υποστατικό της Μικράς Ασίας. Στο τέλος, δραπετεύει και σώζεται.

IV. Ηλίας Βενέζης, «Το Νούμερο 31328»(8^η Διαφάνεια)

Αϊβαλί (Κυδωνίες), 1904- 1973 Αθήνα.

(Φωτογραφία του συγγραφέα)

Φιλολογικό ψευδώνυμο του Ηλία Μέλλου. «Βενέζης» ήταν το επώνυμο του παππού του.

Υποστηρίζεται ότι ο Στρατής Μυριβήλης «του έμαθε πώς να κρατάει το μολύβι στο χέρι». Υπήρξε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και ένας από τους εκπροσώπους της Γενιάς του `30.

Τα πιο γνωστά του έργα είναι «Το Νούμερο 31328» (1931) και η «Γαλήνη» (1939), που αποτελούν τριλογία με την «Αιολική Γη» (1943).

(9^η Διαφάνεια)- «Το Νούμερο 31328»

Φωτογραφία της πρώτης έκδοσης του έργου (1931)

Υπότιτλος: «Το βιβλίο της σκλαβιάς»

- Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά σε συνέχειες το 1924 στην εφημερίδα *Καμπάνα* της Μυτιλήνης, που εξέδιδε και

διηύθυνε ο Στρατής Μυριβήλης. Ως βιβλίο εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1931.

Υπόθεση: Στο έργο αυτό, ο συγγραφέας αφηγείται με ρεαλισμό, σε πρώτο πρόσωπο, τις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης στα τάγματα εργασίας («αμελέ ταμπουρού»). Σε αυτά βρέθηκε και ο 18χρονος Ηλίας Μέλλος από το Αϊβαλί μαζί με χιλιάδες Έλληνες της Μικράς Ασίας, από τον Σεπτέμβριο του 1922 ως το τέλος του 1923.

(Οπισθόφυλλο, επετειακής έκδοσης 2018, Βιβλιοπωλείον της Εστίας).

➤Οι τίτλοι των κεφαλαίων του βιβλίου είναι από τους Ψαλμούς του Δαβίδ:

Κεφάλαιο Α: «Περιέσχον με ωδίνες θανάτου. Ωδίνες άδου περιεκύκλωσάν με».

Κεφάλαιο Κ : «Και ενετείλατο νεφέλαις υπεράνωθεν, και θύρας ουρανού ανέωξε».

V. Αναλογίες- Κοινά σημεία ανάμεσα στα δύο έργα

(10η Διαφάνεια)

- Καταγωγή των λογοτεχνών: Μοσχονήσια- Αϊβαλί
- Πρώτη έκδοση βιβλίου, 1929, 1931
- Αιχμαλωσία>Τίτλος των δύο έργων
- Προσωπική μαρτυρία (δραματοποιημένος αφηγητής)

Σ. Δούκας: «Μεσημέρι πιάστηκα μαζί με τους άλλους». (Εκδόσεις Κέδρος, 2019, σελίδα 11)

Η. Βενέζης: «Πατούσα στον δέκατο τέταρτο (μήνα) από τότες που ήμουν στα εργατικά τάγματα». (Επετειακή έκδοση 2018, Εκδόσεις Εστία, σελίδα 210)

- Αυθεντικότητα μαρτυριών: πορεία των αιχμαλώτων με αναφορά σε συγκεκριμένες πόλεις, περιοχές, όπως:
«Ιστορία ενός αιχμαλώτου: Πούντα, Χαλκά-Μπουνάρ, Μαγνησία, Αϊντίν, Θείρα...»

(Μαγνησία: πόλη της Μικράς Ασίας, στην αριστερή όχθη του Ερμού Ποταμού. Εκεί μεταφέρθηκε ένα μεγάλο τμήμα των διαβόητων «αμελέ ταμπουρού».)
«Το νούμερο 31328»: Αϊβαλί, Αγιασμάτ, Πέργαμος, Κίρκαγατς, Μαγνησά».

➤ Χάρτης από παλαιότερο σχολικό εγχειρίδιο (Ιστορία της Γ Λυκείου, Β. Σκουλάτος, Ν. Δημακόπουλος, Σ. Κόνδης, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, τεύχος Β Γ Ενιαίου Λυκείου, σελίδα 102, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα, 2004)

- Προμετωπίδα των δύο έργων (11^η Διαφάνεια):
Σ. Δούκας, «*Αφιερώνεται στα κοινά μαρτύρια των λαών*»
Η. Βενέζης, «*Στην τυραγνισμένη μητέρα μου, σ' όλες τις μητέρες του κόσμου*».
- Πρωτοπρόσωπη αφήγηση
- Ο πόλεμος προβάλλεται ως βασικός υπεύθυνος της απώλειας χιλιάδων ατόμων και του εξευτελισμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. (Δύο αντιπολεμικά έργα, με διαχρονική αξία, «κτήμα ες αεί»).
- Πρόθεση και των δύο λογοτεχνών: προβολή αξιών, όπως, ανθρωπιά, αλληλεγγύη, ειρήνη, παγκόσμια συναδέλφωση, σεβασμός της ανθρώπινης ζωής, αγάπη για τη ζωή.
- Διατήρηση Ιστορικής μνήμης
(Σ. Δούκας: Πρόλογος της α έκδοσης:
«*Είναι να πω σε εκείνους που μπορούν και σε εκείνους που πρέπει να ενδιαφερθούνε πως είναι ασοργία στο νόημα της ζωής... να αφήνουμε να χάνονται μέσα στην καταβόθρα της λήθης τα ωραία αυτά μαργαριτάρια που είναι ατόφια τα δάκρυα της φυλής μας... μα όσοι έχουν την πνοή της ζωής μέσα τους, οφείλουν να θυμούνται για να στοχάζονται και να συγχωρούν...*»

Ηλίας Βενέζης: «Το Νούμερο 31328 ...είναι η μαρτυρία της ώρας του ανθρώπου, η μαρτυρία όλου του θάρρους, προπάντων όμως της αλληλεγγύης των ανθρώπων...»(Κριτική μέλους της Βασιλικής Βελγικής Ακαδημίας στον Πρόλογο της Ε Έκδοσης του βιβλίου)

- Ρεαλιστική αποτύπωση των δεινών που βίωσαν οι αιχμάλωτοι στα τάγματα εργασίας (12^η Διαφάνεια): (Σ. Δούκας: σελ. 15 (2019):»Τότε σηκωθήκαμε όλοι και χτυπιόμαστε ποιος θα πρωτοπιεί (νερό). Από τις φωνές μας οι σκοποί πήρανε είδηση και άρχισαν να πυροβολούν. Αφού έπεσαν κάμποσα κορμιά, μας έκλεισαν σε συρματοπλέγματα».

Η. Βενέζης, σελ. 49 (2018): «Στυλώσαμε τα αυτιά μας ...και περιμέναμε να ακούσουμε κάποια κραυγή. Τίποτα! Σε λίγο πήραν άλλους δύο. Τη δεύτερη σειρά, ύστερα την τρίτη. Ακούγαμε τα ψιθυρίσματα εκείνων που φεύγαν, που κλαίγανε κι αποχαιρετούσαν τους άλλους».

- Δωρικός τρόπος αφήγησης (αναφορικά με την αποτύπωση των δεινών στην πορεία εξόντωσης των αιχμαλώτων).

(Σ. Δούκας, σελ. 17: «Μας τράβηξε σε έναν ξερότοπο και μας άφησε στον ήλιο. (...). Το απομεσήμερο έπιασε βροχή. Χαρήκαμε. Ήπιαμε με τη φούχτα μας νερό, πλυθήκαμε και δροσιστήκαμε».

Η.Βενέζης, σελ. 86: «Τα ψιλά δάχτυλα που με σφίγγαν χαλάρωσαν. Όλο το τσούρμο μουντάρησε σε αυτό το σύνθημα. Τον τράβηξαν στην άκρη κι ένα σωρό χέρια κουνιούνται, ανέβαιναν, κατέβαιναν».

- Δραματικότητα μέσω του διαλόγου

(Σ.Δούκας: σελ. 15:

- Χότζα, Αλλάχ ασκινά, διψούμε, νερό!

- Έτσι θέλω να σας βλέπω, ως το τέλος, σαν τα φίδια...να σερνόσαστε.

Η. Βενέζης: σελ. 50:

(Σκηνή με πρωταγωνιστές τον συγγραφέα και τον παιδικό του φίλο, Αργύρη, ο οποίος λίγο

αργότερα θα βρει τραγικό θάνατο> Δωρικός τρόπος αφήγησης σελίδα 86)

- *Ηλία! ... Ηλία! ... Βλέπεις, δε μας σκότωσαν! Βλέπεις...*
- *Θα ζήσουμε... θα ζήσουμε!...έλεγε δακρυσμένος.*
- *Θα ζήσουμε, έλεγα κι εγώ.*

- Η γλώσσα διανθίζεται με ιδιωματικές φράσεις και τουρκικές λέξεις. Ενδεικτικά αναφέρονται:
«γεσίρ, τσικάρ, αρκαντάς, μεμλεκέτ, Χαφούζης, εφές, Γιουνάνηδες»

VI. Ενδεικτικές Διαφορές ανάμεσα στα δύο έργα

(13^η Διαφάνεια)

- Έκταση των δύο έργων: περίπου τριπλάσιο «Το Νούμερο 31328»
- Προσωπική εμπειρία (Ηλία Βενέζη)- Ιστορία ενός υπαρκτού προσώπου από τον Στρατή Δούκα.
(Αποψη Γιώργου Ιωάννου: «... ο Αιχμάλωτος που είναι μια σε πρώτο πρόσωπο αφήγηση, χωρίς όμως να αποτελεί αυτοβιογραφία, στηρίζεται γερά στην επιμέρους εμπειρία του χώρου, των ανθρώπων και της εποχής, που είχε ο ίδιος ο Στρατής Δούκας».)
- Βίαιος χωρισμός του Ηλία Βενέζη από την οικογένεια του- σύντομη αναφορά στους γονείς και τον αδερφό του ήρωα, από τον Στρατή Δούκα.
- Κάποιες σκηνές στο έργο του Ηλία Βενέζη διαπνέονται από λυρισμό. Απουσιάζουν, ωστόσο, από το έργο του Στρατή Δούκα.

Χαρακτηριστική είναι η σκηνή (αποχαιρετισμού) του Ηλία Μέλλου με τη μητέρα του:

« Έρχονται στη φυλακή (...).

Όμως, η μητέρα μου, που έρχεται τελευταία, δε θέλει να ξεκολλήσει από πάνω μου. Είμαστε εκεί μια μάζα, έχω χάσει το κεφάλι μου μες στο μαραμένο κόρφο της, να κρατήσω μια τελευταία φορά αυτή τη ζέστη πάνω στο μάγουλό μου. Με σφίγγει, δε θέλει να με αφήσει. Τα δάκρυά της μποδίζουν τα λόγια να βγουν καθαρά. Μόλις καταλαβαίνω πως λέει πως δε θα το βασιάξει

και θα πεθάνει γρήγορα. Το ξαναλέει, σα να είναι κάτι που μου το υπόσχεται. Σηκώνει το πρόσωπό της, πιάνει το πρόσωπό μου με τα χέρια της και με κοιτάζει σα μια εικόνα που δεν πρόκειται να τη δει ποτέ πια, σκύβει πάλι, μου μαζεύει το σακάκι, ασυναίσθητα, να με κουμπώσει μην κρυώνω, σαν που ήμουν παιδάκι». (σελίδα 45).

VII. Διδακτική Πρόταση(14^η Διαφάνεια)

Γνωστικό Αντικείμενο: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία Β Λυκείου, Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ Γενικού Λυκείου, Θεωρητική Κατεύθυνση (>εμπεριέχεται η *Ιστορία ενός αιχμαλώτου* (2014-2015: τελευταία χρονιά, κατά την οποία το αντίστοιχο μάθημα διδασκόταν ως πανελλαδικό εξεταζόμενο μάθημα)

Εμπλεκόμενα Γνωστικά Αντικείμενα: Νέα Ελληνική Γλώσσα, Ιστορία»

Τάξη: Β Λυκείου

Προτεινόμενη διάρκεια υλοποίησης:6 ώρες

Σύντομη Επισκόπηση Σεναρίου(15^η Διαφάνεια)

Σκοπός: Οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με αποσπάσματα από δύο έργα της αντιπολεμικής πεζογραφίας.

Στόχοι

- Να αντιληφθούν, σε ένα βαθμό, τις συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής, όπως αυτές αποτυπώνονται μέσα από τα δεινά των αιχμαλώτων στα αντίστοιχα αποσπάσματα.

- Να είναι σε θέση να αναδείξουν αξίες που προβάλλονται, όπως, ειρήνη, αλληλεγγύη, σεβασμός της ζωής και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας
- Να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές των δύο έργων μέσω της αξιοποίησης ενδεδειγμένων κειμενικών δεικτών (διάλογος, περιγραφή, λιτότητα στην αφήγηση)
- Να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα και αυτενέργεια.

Μέθοδος Διδασκαλίας: Κειμενοκεντρική, Ερμηνευτικός Διάλογος

Μέσα- Υλικά:

-Σχολικά Εγχειρίδια: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β Λυκείου, Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ Λυκείου, Θεωρητική Κατεύθυνση, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Γ Τάξη Γενικού Λυκείου.

- Φωτογραφικό Υλικό

- Φωτοτυπίες από τα Βιβλία, «Ιστορία ενός αιχμαλώτου» του Στρατή Δούκα, Εκδόσεις Κέδρος, 2019 και «Το Νούμερο 31328» του Ηλία Βενέζη, Εκδόσεις 2018

- Φύλλο Εργασίας

Διαδίκτυο:

www.dschoool.gr

www.google.gr. Εικόνες

www.greeklanguage.gr

Πορεία Διδασκαλίας (16^η Διαφάνεια)

Αφόρμηση: Σύνδεση με το κείμενο που διδάχτηκε στο προηγούμενο μάθημα: Στρατής Μυριβήλης, «Η μυστική παπαρούνα» από το έργο «Η Ζωή εν τάφω».

Ανάγνωση του αποσπάσματος από «Το Νούμερο 31328», του Ηλία Βενέζη, Κεφάλαιο ΙΗ, Σχολικό Εγχειρίδιο Λογοτεχνίας Β Λυκείου

Αρχική συνολική ανταπόκριση. Δεύτερη ανάγνωση από τους μαθητές. Πρώτες εντυπώσεις (1^η διδακτική Ώρα)

2η και 3η διδακτική ώρα

Δίνεται στους μαθητές Φύλλο Εργασίας σε Φωτοτυπία.

➤ Κατά τη διδασκαλία, οι μαθητές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στο μάθημα με τη διακριτική καθοδήγηση της διδάσκουσας.

Εντοπισμός του θέματος. Αποτύπωση των σχέσεων ανάμεσα στους Έλληνες αιχμαλώτους, τους μαφαζάδες και τους Τούρκους αξιωματικούς- Αξιοποίηση των κειμενικών δεικτών.

Επισήμανση αξιών που προβάλλονται στο απόσπασμα.

Παρατηρήσεις που αφορούν τη γλώσσα του έργου.

4η διδακτική ώρα (17^η Διαφάνεια)

Επεξεργασία επιλεγμένων αποσπασμάτων από «Το Νούμερο 31328», σελίδες 44-45, 115 (Έκδοση 2018)

Αποτύπωση συναισθημάτων των ηρώων και των μαθητών.

5η διδακτική ώρα

Επεξεργασία επιλεγμένων αποσπασμάτων από την «Ιστορία ενός αιχμαλώτου», σελίδες 11-14, 25, 45.

Δωρικότητα στην αφήγηση, ο ρόλος του Διαλόγου.

6η διδακτική ώρα

Αναλογίες ανάμεσα στα δύο έργα.

Εργασία: Ζητείται από τους μαθητές να επιλέξουν ένα από τα αποσπάσματα που διδάχθηκαν και να καταθέσουν το ερμηνευτικό τους σχόλιο.

Συζήτηση μέσα στην τάξη: Διαχρονική αξία των δύο έργων- Σύνδεση με τη σημερινή εποχή (Πόλεμος στην Ουκρανία).

Επιλεγμένα Αποσπάσματα από τα δύο έργα

(18^η Διαφάνεια)

Προβαλλόμενη αξία: ανθρωπιά

Στρατής Δούκας

«Σα φτιάσαμε στον Μπασμαχανέ, μπροστά μας βγήκε ένας Χαφούζης. Μας κοίταξε:

-Αλλάχ, Αλλάχ, είπε, τι γίνεται εδώ!

Και φώναξε του ασκέρ- αγά. Αυτός σταμάτησε.

-Ο λοχαγός εδώ! ξαναφωνάζει.

Τρακ τρακ το άλογο, ο λοχαγός πήγε, χαιρέτησε. Ο Χαφούζης του ρωτά:

-Το «κιτάπν» μας αυτά λέει;

Ο λοχαγός μεταχαιρέτησε.

Κι εμείς περνούσαμε αράδα από μπροστά τους. (σελίδα 12)

Ηλίας Βενέζης

Ήμουν μονάχος στο θαλάμι. Ένας μικρός μαύρος όγκος ήρθε και στάθηκε στην πόρτα. Ήταν μια γριούλα μισοσκεπασμένη με το φερετζέ. Ρίχνει μια ματιά ανήσυχη γύρω στο καλντερίμι. Ύστερα πετά βιαστικά προς το μέρος μου ένα μεγάλο κομμάτι ζεστό ψωμί κι ένα κυδώνι.

-Θέλεις τίποτα..., ογλούμ; (γιε μου) ρωτά φοβισμένα η φωνή, τρέποντας κάτω από το μαύρο πέπλο.

Στέκω χαμένος, χτυπημένος. Είναι μια φωνή τόσο ήμερη. Μα μπορεί, λοιπόν, στα τούρκικα να γίνει τέτοιος τόνος;

-Θέλεις τίποτα; ξαναρωτά η φωνή ανυπόμονα.

Απροετοίμαστος, μόλις κατορθώνω να το συλλαβίσω, πως τίποτα.

-Ευχαριστώ, ανά... (μητέρα).

Η σκιά χάθηκε. (σελίδα 115)

Φύλλο Εργασίας(19^η Διαφάνεια)

2^η και 3^η Διδακτική Ώρα

1. Να επισημάνετε χωρία του κειμένου στα οποία ο συγγραφέας τονίζει τα κοινά σημεία που υπάρχουν ανάμεσα στους σκλάβους και τους φύλακες (ερώτηση 2 Σχολικού Εγχειριδίου).
2. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το απόσπασμα που σας δίνεται, να διατυπώσετε τις παρατηρήσεις σας αναφορικά με τη γλώσσα που χρησιμοποιείται. Πώς αιτιολογούνται οι γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα; Να δώσετε ενδεικτικά παραδείγματα.
3. Σύμφωνα με τον Δ. Δασκαλόπουλο, «Το Νούμερο 31328» μπορεί να μιλάει για το συγκεκριμένο ιστορικό περιστατικό, αλλά δεν διακρίνει νικητές και ηττημένους (...). Μιλάει για τον πόνο και την οδύνη όλων των λαών, για τα σπάνια ίχνη ανθρωπιάς που κάποτε συντηρούνται μέσα στη φρίκη. Να τεκμηριώσετε την παραπάνω άποψη αξιοποιώντας δύο τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες.

Βιβλιογραφία

1. Δούκας Στρατής, «Ιστορία ενός αιχμαλώτου», Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 2019.
2. Βενέζης Ηλίας, «Το Νούμερο 31328», Νέες Εκδόσεις Κλασικών, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Επετειακή Έκδοση, Αθήνα, 2018.
3. Δασκαλόπουλος Δημήτρης, «Ξαναδιαβάζοντας Ηλία Βενέζη», Ιχνογραφία, Κριτικά Σχόλια, Εκδόσεις Γαβριηλίδης, Αθήνα, 2007.
4. Τζανακάρης Βασίλης, «Δακρυσμένη Μικρασία, 1919-1922, Τα χρόνια που συντάραξαν την Ελλάδα», Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007.
5. «Σμύρνη, Μικρασία», Η ακμή, η εκστρατεία και η καταστροφή. Ε. Ιστορικά, Χ.Κ. Τεγόπουλος Α.Ε., Εκδόσεις Α.Ε. Ελευθεροτυπία, 2007.
6. «Χαμένες πατρίδες- Σμύρνη»- Η Μητρόπολη του Μικρασιατικού Ελληνισμού», Τα Νέα, 2007.
7. Bloom B. S- Krathwohl D. R «Ταξινομία Διδακτικών Στόχων», Τόμος Α., Γνωστικός Τομέας, Μετάφραση Αλεξάνδρα Λαμπράκη- Παγανού, Εκδόσεις Κώδικας, Θεσσαλονίκη, 2000.
8. Hawthorn J., «Εκλειδώνοντας το κείμενο», Μετάφραση Μ. Αθανασοπούλου, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, 1993.
9. Φρυδάκη Ευαγγελία, «Πέντε μελετήματα για τη θεωρία και την πράξη της Διδασκαλίας», Β Έκδοση, Αθήνα, 2001.
10. Φρυδάκη Ευαγγελία, «Η θεωρία της Λογοτεχνίας στην πράξη της Διδασκαλίας», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2003.
11. Μητσάκης Κ., «Σημεία Αναφοράς», Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα, 1987.
12. Φάκελος Υλικού, Δίκτυα Κειμένων, Λογοτεχνία, Γ Γενικού Λυκείου, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», 2019.

24-3-2022

Μαρία Ευγενίου
Φιλολόγος